

Si quas vero alias pias mulieres Episcopus exemit ab ordinaria approbatione confessariorum, prorsus convenit, ut eodem modo aliquoties in anno confessarium extraordinarium iis exhibeat: imo id illae mulieres aliquo modo postulare possunt.

V. Offerri debet ille extraordinarius confessarius, si moniales *exemptae sunt*, a praelato regulari, cui sunt subjectae, Episcopo *approbante*; si exemptae non sunt, ab Episcopo. Praelato negligente oblatio ad Episcopum devolvitur; quodsi etiam Episcopus muneri suo desit, Cardinalis Poenitentiarius Major a monialibus requisitus supplebit. (V. Gury-Ball. not. ad II. 566; Ben. XIV. Const. „*Pastoralis curae*“.)

400 **Uterior explicatio.** Nota insuper ad I. 1. Quamquam approbatio pro uno monasterio non ulterius extenditur: tamen Episcopus *potest* confessarium aliquem approbare pro omnibus monialibus suae dioecesis.

2. Approbatio pro monialibus *confessario ordinario* dari nequit ultra triennium sine licentia S. Congr. Episc. et Regul. Attamen non ubique hoc S. Congr. decretum servatur; quare ibi approbatio valet usque ad revocationem: v. Bouvier ed. secundum theologos Rom. emend.

Ad II. et III. 1. Quamquam jam secundum solas interpretationis regulas „moniales“ in Bullis Pontif. stricte intelliguntur, i. e. alicujus *ordinis* a S. Sede approbati, nec comprehenduntur mulieres in religiosa aliqua congregatione adunatae, quae Papalem clausuram non servant: expresse tamen etiam Ben. XIV. in Bulla „*Pastoralis curae*“ testatur, Tridentum sess. 25 c. 10 *de reg.*, quod partem praesentis disciplinae continet, „de solis claustralibus monialibus“ loqui.

Ratio vero, cur monialem cum licentia extra monasterium degentem, nisi specialiter ipsi moniali provisum fuerit, excipiamus a necessitate confitendi apud confessarium *specialiter* approbatum, ea est, quia aliter confessario careret.

2. Discrimen igitur inter moniales claustrales et inter moniales latiore sensu sumptas aliasque mulierum congregationes quoad confessarium hoc est, ut 1) generalis approbatio ad excipiendas confessiones nullatenus sufficiat pro confessionibus monialium claustralium audiendis, etsi in approbatione nulla restrictio facta sit; sed ut 2) Episcopus, si approbationem pro aliis monialibus vel mulieribus dare non velit, hanc restrictionem positivo modo facere debeat: alias enim in generali approbatione approbatio pro ejusmodi mulieribus etiam data intelligitur.

401 **Ad IV.** 1. Extraordinario confessario confessiones excipiente, ordinarius confessarius non potest illo tempore in monasterio versari. Hoc enim ita constitutum est, quo liberius *omnibus* monialibus pateat sine ulla difficultate accessus ad extraordinarium confessarium.

2. Eo quod bis vel ter extraordinarius confessarius offerri *debet*, non impeditur, quominus *pluries* offeratur.

Praeterea moniali postulanti extraordinarius confessarius concedendus est a) in periculo mortis; b) si alias nequit adduci, ut ordinario confessario confiteatur; c) imo etsi id non recusat, si modo ex rationabili causa alterum desiderat, Superiores sese minime difficiles praebere debent, ut ait Ben. XIV. „*Pastoralis curae*“; imo addit S. Pontifex: „quin potius earum justis precibus obsecundare studeant. Etsi liberum sit cuilibet mo-

niali Cardinalem majorem Poenitentiarium adire, cui ea in re (in designando sc. confessario) facultas cumulativa cum omnibus locorum Ordinariis a R. Pontifice tribuitur, nihilominus ea est aliquando necessitatis urgentia, ut remedium, quod de longinquo petendum est, non satis tempestive adveniat.“

Ceterum si moniali in periculo mortis constitutae extraordinarius confessarius designandus negetur, satis provisum est decreto Trid. sess. 14 c. 7 „in articulo mortis omnes sacerdotes quoslibet poenitentes . . . absolvere posse“.

Ad V. 1. Imo circa confessarium extraordinarium id statutum est, ut praelati regulares, quibus moniales subjectae sint, non semper exhibeant confessarium sui ordinis, sed saltem semel in anno confessarium aut saecularem, aut alterius ordinis regularis exhibere debeant.

2. Si praelati regulares id negligunt, vel si generatim statutis temporibus extraordinarium confessarium deputare omittunt: Episcopo *semper* conceditur facultas eligendi aliquem aut ex clero *saeculari*, aut ex clero regulari *alterius ordinis*. Cf. Ben. XIV. Constit. cit.

Articulus IV.

De jurisdictionis limitatione seu casuum reservatione.

Trident. Concilium ex natura iudicii, sub cujus forma sacra-⁴⁰²mentum poenitentiae institutum sit, quasi necessariam conclusionem deducit potestatem, qua et Romanus Pontifex et Episcopi polleant, atrociora crimina sibi seu suo peculiari iudicio reservandi: v. sess. 14 cap. 7.

Et re quidem vera casuum reservatio nihil aliud est, nisi aut certa peccata excipi, quando iudex ordinarius aliis jurisdictionem delegat, aut certa peccata seu gravioribus causas a *summo* iudice ad suum tribunal vocari atque inferiorum tribunali subtrahi: quorum prius ad quoslibet pertinet, qui *ordinariam* jurisdictionem in certos subditos habent — possunt enim pro arbitrio *suam* potestatem aliis sive totam sive ex parte tantum delegare —: posterius ad Summum Pontificem maxime spectat, qui pro suprema sua potestate aliquas causas Episcoporum iudicio subtrahere atque suo iudicio speciali subicere potest.

§ 1.

Quid requiratur, ut casus sint reservati.

I. Nemo peccata reservare potest, nisi *subditorum suorum*: nam nisi in aliquem ejusque peccata potestatem habet, eum cogere non potest, ut ad se vel specialem delegatum peccata deferat.

II. Reservatio, quamquam directe versatur circa peccata subditorum, tamen etiam recte dicitur afficere confessarium ejusve potestatem, quam vel jam existentem et ordinariam restringit, vel conferendam seu delegandam restricto tantum modo contribuit.

III. Ut peccatum sit reservatum, 1) ex natura rei, ut pleno sensu reservetur, debet esse *mortale*; ex consuetudine Ecclesiae debet 2) esse

externum, et 3) secundum speciem et actum debet esse *completum*. S. Alph. n. 582, Busenb. tr. 4 cap. 2 dub. 4.

IV. Reservatio ex diverso fine fieri potest, tum ut poena delinquenti infligatur, qui cogatur ad subeundum illud onus comparendi coram Superiore ejusve speciali delegato, tum ut ipsa causa, peccata graviora puta, maturius discutiatur et recognoscatur, quum non cui-libet, sed delectis tantum confessariis illa peccata dijudicanda committantur. Qui posterior finis, si historiam reservationis consideramus, potius videtur fuisse; tamen aliquando priorem finem re ipsa praevalere, fatendum est.

V. Reservare igitur possunt certa peccata: 1) pro tota Ecclesia Rom. Pontifex; 2) Episcopi pro suis dioecibus (Provinciale Concil. pro tota provincia); 3) praelati regulares alique jurisdictionem quasi-episcopalem habentes relate ad suos subditos: nihilominus omnes praelati Papa inferiores in hoc reservandi facultatis exercitio Papae subiecti sunt.

403 Hinc sequitur:

Ex I. et II. principio: 1. Confessarii regulares, quamquam non necessario ab Episcopo jurisdictionem delegatam accipiunt, sed a Papa, nihilominus, Summis Pontificibus ita prorsus disponentibus, — id quod re ipsa ordinis servandi ratio quodammodo exigit — nequeunt poenitentes absolvere a peccatis in dioecesi reservatis, nisi specialem facultatem ab Episcopo acceperint.

2. Familiars regularium possint sine facultate ab Episcopo accepta absolvi, pendet ab eo, utrum vi jurisdictionis episcopalis, an regularis absolvantur. Si per confessarios a Superiore regulari deputatos absolvantur, reservationi episcopali non subjacent; si vero ab aliis confessariis (saecularibus) absolvantur, videntur reservationi episcopali esse subiecti. Si vero agitur de peccatis censurâ ab Episcopo punitis, hanc poenam regulariter non incurrunt, siquidem ut peregrini tractandi sunt: v. infra de censuris n. 871.

3. Peregrini quoad absolutionem non dijudicandi sunt secundum reservationem loci confessarii, sed secundum reservationem domicilii poenitentis (cf. ea, quae n. 384 dicta sunt de absolutione peregrinorum), siquidem *verius* absolvantur vi jurisdictionis ab Episcopo poenitentis datae: qui nisi in sua dioecesi peccatum reservavit, neque extraneis confessariis jurisdictionem restringere censetur.

Imo practice sic statui potest, ut peregrinum absolvere liceat, nisi aut 1) peccatum reservatum sit utrobique, i. e. in loco confessionis et in loco domicilii poenitentis, aut 2) poenitens „in fraudem legis“, i. e. ut sese iudicio sui Superioris subducat, in alienam dioecesim se transtulerit.

Id expresse pro confessariis *regularibus* statuitur in Bulla Clem. X. „*Superna*“¹; pro confessariis saecularibus vero ex consuetudine id haberi

¹ Quoad regulares videlicet Clem. X. in Bulla „*Superna*“ haec habet: „Et habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicae reservatis, non ideo a casibus Episcopo reservatis posse absolvere: posse autem regularem confessarium in dioecesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia dioecesi a peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem confessarius est approbatus, absolvere, nisi eosdem poenitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam dioecesim pro absolutione migrasse.“

videtur, Episcopum peregrini consentire, ut ille a quolibet confessario approbato absolvatur a peccatis, quae in loco confessarii reservata non sunt, ac consequenter ab omnibus peccatis, nisi *utrobique* reservata sint, excepto casu *fraudis*.

Neque Episcopus loci confessariis id prohibere potest, quominus peregrini absolvantur a peccatis a se quidem reservatis, non autem ab Episcopo peregrinorum. Nam *ipse* in *peccata peregrinorum* potestatem non habet, neque in *confessarium* nisi ratione solius *approbationis*; solam vero approbationem, ut a jurisdictione distinguitur, quoad *peccata* restringere, hucusque inauditum est. Et re quidem vera, quando S. Pontifices loquuntur de Episcopi facultate approbationis limitandae, de limitatione quoad tempus, certa loca, genera personarum loquuntur (v. Clem. X. „*Superna*“, Ben. XIV. *Instit.* 86); de limitatione quoad certa genera peccatorum loquuntur nunquam. Ex scriptoribus vero unum Reuter vidi, qui p. IV n. 354 dicat, „posse Episcopum approbationem limitare ad certas personas, tempus, loca, et *peccata*“: verum Ballerini ad Gury II. n. 573 Q. 4 in fine notae ostendit, quae *absurda* ex tali doctrina sequerentur. Quare talem approbationis limitationem Episcopum fecisse, nunquam praesumi potest, atque si fecisset, merito de ejus limitationis valore dubitaretur.

In „*fraudem reservationis*“, seu „*ex fine sese subtrahendi legitimi Superioris iudicio*“ potissimum, quamquam non unice, tum aliquis in alienam dioecesim transiisse dici potest, quando crimen ejusmodi est, ut facile ad forum externum deducatur, vel ad illud aliquo modo deductum sit, ita ut tum ne in foro interno quidem absolutio dari possit sine Episcopi licentia. Mazzotta *de poenit.* disp. 2 q. 3 cap. 3 § 2 in fine. — Addit Ballerini ad Gury II. n. 573 Q. 5 nota secunda in fine: „si Episcopus expresse invitatus est“. — S. Alph. n. 589 illud „in fraudem“ explicat de intentione poenitentis principali effugiendi iudicium sui Superioris; quare illud „si Episcopus expresse invitatus est“, sic intellige, ut non solum confessariis, sed populo suo Episcopus hanc suam mentem declarare debuerit.

Ex III. principio. 1. Quum *peccata venialia* non sint materia necessaria absolutionis, *reservari proprio et pleno sensu nequeunt*. Licet enim per se possibile sit, ut Superior potestatem sacramentaliter absolvendi etiam relate ad aliquod veniale peccatum cuiquam auferat, tamen poenitentem cogere nequit, ut hujus peccati absolutionem sacramentaliter quaerat. Idem dic de peccatis vere et positive dubiis.

2. Imo *utrunque* rationabiliter *dubium* est peccatum, ex consuetudine Ecclesiae et communi auctorum doctrina (v. S. Alph. n. 660) non est reservatum. Quamquam enim ex natura rei omnia peccata, quae materia confessionis necessaria sunt, aliquando reservari possunt: re ipsa tamen id non fit, atque reservatio, utpote odiosa, strictae interpretationis est.

Quare non reservatur peccatum: 1) in dubio de subjectiva gravitate; 2) in dubio de objectiva gravitate: nisi forte Superior propter peculiare circumstantias aliquam materiam ex se non certo gravem pro gravi declaravit, cujus iudicio in dubio standum est; 3) in dubio, utrum verba legis *tale* peccatum comprehendant necne: — quamquam

aliquando Clem. VIII. etiam casus in Bulla *Coenae dubie* contentos reservaverat, postea tamen illa verba omittens prius decretum ipse correxit — cf. S. Alph. n. 600 —; 4) in dubio de actu peccati: de quo v. infra in § sq.

406 3. Similiter Ecclesia peccata sola externa reservare consuevit; etiamsi dubitari nequit, eam *posse* etiam interna peccata reservare (v. S. Alph. n. 582), siquidem etiam interna peccata gravia Ecclesiae foro „interno“ ex jure divino subjiciuntur.

Imo communi theologorum consensu (v. S. Alph. l. c. cum Suar., Lugo d. 20 n. 15, Tamb. *de cas. reserv.* cap. 4 n. 15) tenetur, peccatum, ut sit reservatum, debere *externe grave* esse; quare si interne quidem malitia mortalis aderat, actus vero externus hanc *mortalem* malitiam non participabat aut saltem non ostendebat, reservatum peccatum non est, v. g., si quis mente haeretica aliquid dixit, quod tamen neque in se haeresim continebat, neque ex adjunctis haeticam mentem ostendit: peccatum non est reservatum.

4. Tandem ex iis, quae sub 2. 3) notavi, jam sequitur, peccatum, ut censeri possit reservatum, debere esse completum, i. e. in *ea ratione* completum, qua reservatur; quare si verba legis exprimunt actionem externam completam, ut homicidium, utcunque externum complementum, i. e. mors alterius, desit, reservatio peccati non adest; alias vero si sola attentatio, machinatio, consilium etc. per se reservatur, sufficit, hanc ipsam actionem posuisse, ut peccatum reservatum sit.

NB. Saepe actiones illae imperfectae reservantur accessorie tantum: quod si fit, de principali actione constare debet; qua completa, etiam actiones illae accessoriae reservatum peccatum evadunt.

407 Ex IV. principio deducenda est solutio quaestionis recenter adeo disputatae, num requiratur cognitio reservationis ex parte poenitentis, ut ejus peccatum reservatum sit. Ad quam haec notanda videntur:

1. Posse praelatos peccata subditorum ita reservare, ut comprehendantur etiam ea, quae ab ignorante reservationem perpetrentur, indubium est.

2. Utrum vero sic reservaverint, an alio modo, id colligi aliquando potest tum ex principali fine reservationis, tum ex voluntate aliunde manifestata.

3. Ex veteribus theologis non pauci sunt, qui peccatum reservatum non esse doceant, quod sine cognitione reservationis commissum fuerit „si modo reservatio sit *poenalis*“; esse reservatum, si reservatio sit *medicinalis*, i. e. non *poena* medicinalis, quae similiter atque censura frangat peccantis contumaciam eumque a peccato deterreat, sed lex disciplinaria, qua Superior velit aut per se aut per *specialiter* delegatos atrociori crimini, postquam commissum fuerit, remedium adhibere¹. Cf. S. Alph. n. 581, Lugo disp. 20 n. 9–11 et n. 86, Mazzotta l. c. q. 3 c. 2 „*Quaeres secundo R. 3*“.

4. Reservationem principaliter poenalem esse, negat Lugo l. c. cum aliis, ac propterea eam manere, etsi peccatum cum ignorantia reservationis

¹ Lugo l. c. ita finem reservationis medicinalis explicat „quod Superior peccati notitiam haberet, ut medicinam et satisfactionem congruam imponeret“.

fiat, in ordinibus religiosis. Idem autem hodie dicendum esse existimo in plerisque dioecesibus, earumque casibus reservatis.

Videl. nisi *positiva* ratione probetur, Episcopum consentire opinioni dicentium, reservationem ab ignorante non incurri, dicendus est Episcopus ea ratione casus sibi reservasse, sicuti communiter a theologis et confessariis intelligebatur. At, ut recentioris temporis libri, a S. Alphonso et deinceps, testantur, usque ad recentiore controversiam erat diuturna et universalis persuasio, reservationem sic intelligi, ut etiam incurreretur ab ignorante. Ergo ita etiam legislator ipse legem suam intellexisse censendus est, maxime quum — ut Suarez *de poenit.* d. 27 sect. 3 n. 2 recte docet — consuetudo non solum quodammodo conferre, sed etiam *auferre* jurisdictionem possit, quatenus se indicet Superioris tacitam voluntatem: „unde dicunt“ — ait Suarez — „aliqua peccata consuetudine esse reservata“.

5. Quando vero, Episcopo sciente et non reclamante, alicubi docetur sententia, secundum quam ignorantia a reservatione excuset: id haberi debet pro sufficienti signo voluntatis Episcopi, quod nolit ignorantes ligare.

6. Imo de unico casu R. Pontifici sine censura reservato, nimirum *de falsa accusatione sollicitationis*, indubium est, reservationem esse *poenalem*, ideoque probabiliter non incurri ab ignorante. Ben. XIV. enim in Constit. „*Sacramentum poenit.*“ expresse dicit: „*ut tam detestabile facinus metu magnitudinis poenae coërceatur etc.*“

7. Si tandem de censuris reservatis agitur, ignorantia quidem *censurae*, ut postea de censuris agentes dicturi sumus, excusat a poena. At quando censurae cognitio aderat, *reservatio* vero censurae ignorabatur, merito pro laxa et omnino improbabili habetur paucissimorum opinio, qui putent, etiamtum reservatam non esse censuram; neque haec opinio cum aliis moralistarum et canonistarum principiis cohaeret, quum accessorium sequatur principale: ideoque, cognita *principali* poena, etiam accessorium onus, sive poenam dicis, sive medicinam, incurritur. V. Mazz. l. c. „*Resp. primo*“.

Ex V. principio. 1. Quamquam ex natura rei omnes, qui ordina-⁴⁰⁸ riam potestatem habent, suis *delegatis* limitare jurisdictionem atque *sibi* reservare casus possunt, ac proin etiam parochi potestatem id per se non excedit: tamen pro hodierna disciplina, quum parochi inutiliter suam jurisdictionem alteri delegent, quippe qui jam aliunde potestatem habere debeat, etiam recte parochi omittuntur, si de potestate reservandorum casuum sermo est.

2. Quoniam omnes Superiores Summo Pontifice inferiores ipsius Summi Pontificis legibus etiam in potestate reservationis exercenda subjiciuntur: efficitur, ut contra ejus legem inferiorum reservatio non valeat. Unde jam patet, nullum praelatum inferiorem eos casus sibi reservare posse, quos Summus Pontifex sibi reservavit.

Insuper facultatem sibi reservandi casus praelatis regularium quoad valorem restrinxerunt S. Pontifices (v. decr. Clem. VIII. „*Sanctissimus*“, de quo infra § sq.). Episcopis vero S. Pontifices non imposuerunt certam legem, quae reservationem nimiam jam redderet ipso facto nullam: at plura monita existunt, quibus monentur Ordinarii, ne nimii sint in reservandis casibus; imo non desunt exempla, in quibus S. Congr. excessum quandam correxit atque annullavit.